

MARIJA ALJOCHINOVÁ

RIOT

DAYS

DVA ROKY

V RUSKÉM VĚZENÍ

Riot Days
Dva roky v ruském vězení
Marija Aljochinová

MARIJA ALJOCHINOVÁ

RIOT

DAYS

DVA ROKY

V RUSKÉM VĚZENÍ

RIOT DAYS

Copyright © Maria Alyokhina, 2017

Translation © Ondřej Sobotka, 2018

Czech edition © Bourdon, 2018

All rights reserved

ISBN 978-80-906996-8-7

OBSAH

0. Prolog	7
1. Moje první akce	9
2. Chrám Pussy Riot	18
3. Operace „Útěk“	31
4. V separaci	50
5. Ruský soud	81
6. Jízda stolybinským vagonem	98
7. Permský experiment	108
8. Spravedlnost v Zóně	134
9. No pasarán!	156

Ani ryba ani rak.

(„Příliš měkký na píchání, příliš měkký pro armádu.“)

STARÉ RUSKÉ PŘÍSLOVÍ

0. PROLOG

Přišly jsme s nápadem natočit film o revoluci. Skutečný film, který by se hrál ve všech kinech. Filmovat, jak si někdo cpe mražené kuře do kundy bylo fajn, ale nebylo to pro širší publikum. Umění pro masy se dělá v Hollywoodu. Revoluce si žádá stříbrného plátna.

V jednom týdnu jsme navštívily aspoň dvacet studií: tytéž kanceláře, tytéž sněhobílé úsměvy. Neměly jsme problém sjednat si schůzku – vždyť jsme byly ve všech novinách na titulní straně.

„Chtěly bychom natočit film o revoluci.“

„Kterou revoluci máte na mysli?“

„Ruskou revoluci.“

„Jak to myslíte? Revoluci v roce 1917?“

„Ne! Tu dnešní.“

„Ale žádná taková není.“

Aha, vážně?

Dokonalý chrup. Opálená těla. Ranní běh v teniskách.

„Jestli máte scénář na prodej, koupíme ho.“

„A co s tou revolucí?“

1. MOJE PRVNÍ AKCE

Léto bylo pryč. Stmívalo se brzy. Putin oznámil, že bude potřetí kandidovat na prezidenta.

Čarovná zima roku 2011. Sněžná revoluce. Co se o ní bude psát v učebnicích dějepisu? Bude se o ní psát vůbec něco? Co z ní vzejde – bude to začátek větší revoluce, která teprve přijde? Vedla nás víra, že změna je možná – naivní a dětská víra, která se někdy probudí u dospělých a kterou obvykle doprovází pocit hanby a potřeba se ospravedlnit. Vyšli jsme do ulic. Psali jsme a písmeno po písmeni se z nás stal revoluční manifest. Připnuli jsme si bílé stužky.

PÍSMO REVOLUCE

Oné zimy se malý prošedivělý agent KGB Putin a oteklý panák Medveděv rozhodli, že si prohodí místa: premiér a prezident. Anebo rozhodl jen jeden z nich – na tom nesejde. Říká se tomu „rošáda“, dvě figurky se na šachovnici pohnou naráz. Zfalšovali výsledky voleb do Státní dumy. Věřili jsme, že když Putina píchneme špendlíkem do zadku, seskočí ze svého prezidentského křesla. Vyskočí a poběží k čertu. Jeho masité botoxové tváře se zvednou a odvalí na smetiště dějin.

PUSSY RIOT MŮŽE BÝT KDOKOLI

Nastěhovala jsem se k Basistce a začala si utahovat ze školy. „Je prohnílá a plesnivá,“ říkala jsem. Basistka bydlela v jedné vysoké budově na předměstí. V bytě měla podobiznu Beethovena a na pohovce deku s leopardím potiskem. Často jsme si povídaly třeba až do pěti ráno a koukaly na Pasoliniho filmy.

Líbili se nám jen hrdinové. Studentské bouře ve Francii v šedesátém osmém, ruská avantgarda na začátku dvacátého století. Zároveň jsme četly Alexandra Vveděnského, básníka zavražděného Stalinem někde mezi Charkovem a Kazaní během transportu do trestného tábora. Jednou o víkendu jsem se zavřela v pokoji, kde Basistka vypalovala cédéčka. Chtěla jsem udělat šablonu pro potisk na tričko. Rozhodla jsem se, že to bude revolucionářské tričko. Ani jsem si nevšimla, že padla noc.

REVOLUCIONÁŘSKÉ TRIČKO

Když jsem se vrátila do kuchyně, byla tam spousta holek. Podlaha u Basistky byla z černých a bílých čtvercových dlaždic jako šachovnice. Holky na sobě měly pestrobarevné šaty. Diskutovaly tak nahlas, že to muselo být slyšet ještě o dvě patra pod námi.

„Podívejte, jaké jsem vyrobila tričko,“ řekla jsem. Na první tričko, které jsem sama vytvořila, jsem byla moc pyšná

Bylo na něm černým fixem obkresleno: „*Céder un peu, c'est capituler beaucoup!*“ Strávila jsem nad tím pět hodin. Tričko bylo zelené. Holky zuřivě vystříhovaly díry do pestrobarevných kukel.

V noci 4. prosince se konal pochod podél bulváru Čistýje prudy, kolem budov FSB, které slouží jako vězení. Záblesky červených světlic. Teplota: +4 °C. Vítr: 8 km/h. Vlhkost vzduchu: 88 %. Mlha. Zatýkání.

+4 °C, 8 KM/H, 88 %

Vězni vystrkují ven fixami popsaný transparent. Fixy jsou ve vězení zakázané. Vyvěšují ho venku před mřížemi a prostrkují mezi nimi ruce. Stojí na něm: „Soudkyně Moskalenková – shoříš v PEKLE.“

Soudkyně v pekle neshořela. Žije v něm. Stále v Rusku dělá u soudu. Schylovalo se k prvním větším pouličním protestům této revoluce. Opravdu masové protesty, přímo pod hradbami Kremľu.

Pořádková policie zaujala pozice. Došli jsme na náměstí Revoluce, bylo 10. prosince 2011.

ANI SI NEDOKÁŽETE PŘEDSTAVIT, ŽE EXISTUJEME

V únoru jsme my, Pussy Riot, začaly nacvičovat v jedné staré továrně. Zanedlouho už ochranku ani nepřekvapovalo, že nás tam vidí. To jen přišly zase ty holky. Na sobě divoce barevné legíny a divné pokrývky hlavy. Rusko je beztak zvláštní země. Káta prohlásila: „Zvláštní je, že se nikdy na nic neptali.“ Přišlo jí podezřelé, že nás tam nechali jen tak chodit. Ochranka ale dělala jen svoji práci, popíjeli pivo a koukali na televizi.

„Je to jen další jejich rozmar. Pošlou devět lidí sem, dvacet támhle, do některých zemí mají pocit, že není potřeba posílat nikoho. Jestli chtějí někoho poučovat, měli by nejdřív naučit svoje ženy, jak se vaří zelná polévka!“

**VLADIMIR PUTIN NA ADRESU EVROPSKÝCH POZOROVATELŮ
BĚHEM VOLEB V ROCE 2008**

DROBNÉ ROZMARY

Aby se akce dala dohromady, je nutné zkoušet alespoň jeden měsíc. Na živo má člověk jenom jeden pokus.

Procházíme velkou dvoranou staré továrny, stavíme žebřík, lezeme jedna po druhé na okenní parapet. Vyřváváme text písni. Třicetkrát čtyřicetkrát dokola.

PŘIPRAV SE

Po každé zkoušce jsem s velkým, těžkým batohem jela posledním, skoro prázdným autobusem na metro a přeskočila turniket jen tak tak, abych ho stihla. Nikdy jsem neměla dost peněz, abych za jízdu platila.

SKOČ

Kreml je znepokojen. Televize popírá, že by se dělo něco neobvyklého. *Kondomy* – tak Putin nazval bílé stužky nošené opozicí. Chtěl tím říct, že kdo s ním nesouhlasí, je jenom ochrana na povadlý péro. Jo, přesně tak.

PUTIN SE PODĚLAL

Věžičky Kremlu byly tmavé; sníh byl bílý. Lobnoje mesto sloužilo kdysi jako popraviště.

Stojí tam kulaté kamenné pódium, které připomíná popravčí špalek. Obepíná ho kamenná zídka vysoká přes metr a tři čtvrtě. Vypadá jako velký sud přeseknutý vejpůl. Dovnitř se vejde takových třicet lidí.

Na Rudém náměstí, přímo naproti Kremlu.

Car odsud předčítal svá nařízení – *ukazy*. A vyhlašoval válku.

V roce 1968 na Lobnoje mesto vylezlo osm disidentů na protest proti okupaci Československa.

ZA SVOBODU - TVOU I MOJI

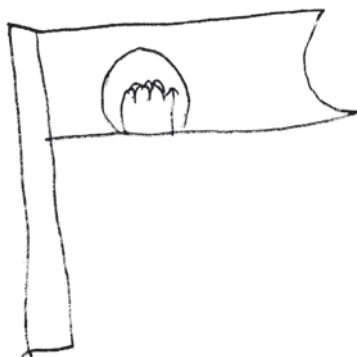
Takový protest neměl v sovětském Rusku obdoby. Odpovědí úřadů bylo uvěznění a nucená psychiatrická léčba.

V devadesátých letech Alexandr Brener, umělec, kterého v Holandsku uvěznili, když načmáral znak dolaru na obraz od Kazimira Maleviče, poskakoval okolo Lobnoje mesta ve spodním prádle a s boxerskými rukavicemi. Pokřikoval směrem ke Kremlu: „Jelcine, vylez!“

Ve zprávách nazvali Brenera „chuligánem“. V roce 2000 Jelcin rezignoval a prezidentem udělal Putina. Putin řekl: „Potřebujeme stabilitu.“ Stabilitou totiž myslel sebe.

PODLAHA ZAMETENA, STABILITA NASTOLENA

Když jsme s Pussy Riot účinkovaly na Lobnoje mesto, rozvinuly jsme fialový praporek: symbol Venuše, uprostřed zaťatá pěst. Bylo nás osm, jako těch osm disidentů v roce 1968.

REVOLUCE BEZ CARAVAGGIA

Když jsme se připravovaly na akci na Rudém náměstí, byly do Moskvy přivezeny Caravaggiovy obrazy. Není však snadné pronést do muzea žebřík. Na Caravaggiovu výstavu jsem nešla.

Je to ale zvláštní zábava takhle o ruských Vánocích, říkala jsem si, když jsem se po zkoušce vracela lesem domů.

Při zkoušce začalo z kytarového zesilovače čadit. Přispěchala Káta a povedlo se jí ho spravit. Je odborníci na jaderné ponorky. A to některé z nás nedovedly ani nainstalovat pár editačních aplikací na počítač.

„Kouř – to je hustý!“

„Kouř bychom potřebovaly.“

„Jenže není kouře bez ohně!“

„Tak zapálíme plakát a necháme ho shořet!“

A tak, kromě toho, že budeme zpívat „Putin se podělal“, jsme se rozhodly spálit plakát s Putinem líbajícím Kaddáfího. Pálení jsme dlouho nacvičovaly: bude zima, musely jsme plakát polít petrolejem. Scházely jsme se po večerech ve staré továrně a den za dnem cvičily pálení plakátu: rozbalit, polít, zapálit, skoro jedním rázem.

NAUČ SE TO SPÁLIT

Ke Kremlu povstalci v koloně jdou,
efesbákům v pracovních okna vybuchujou.
Za červenou zdí se čuby podělávají,
Riot vyhlašuje potrat systému!

Za rozbřesku útok? Nemám proti nic.
Za naši i vaši svobodu zapráská bič.
Madona ve své slávě nás naučí se rvát,
feministka Magdalena šla si zademonstrovat.

Vzpouora v Rusku – charisma protestu,
vzpouora v Rusku – Putin se podělal,
vzpouora v Rusku – my existujem,
vzpouora v Rusku – riot, riot.

Vyjdi do ulic,
žit se na Rudým,
ukaž svobodu
občanskýho vzteku.

Nespokojenost s kulturou mužský hysterie.
Posedlost vůdcem vám mozky požírání,
pravoslavný náboženství tvrdýho penisu,
národům se konformita nabízí jako lék.

Cenzuru snů režim chystá,
tak jářku,
nastal čas pro podvratnou srážku,
Smečka čub sexistickýho zřízení
feministickej šik prosí za odpuštění.

Vzpouora v Rusku – charisma protestu,
vzpouora v Rusku – Putin se podělal,
vzpouora v Rusku – my existujem,
vzpouora v Rusku – riot, riot.

Vyjdi do ulic,
žit se na Rudým,
ukaž svobodu
občanskýho vzteku.

PLAKÁT NECHYTL

Pak nás za nepovolený vstup chytli policajti. Řekly jsme jim, že jsme studentky herectví. Řekly jsme, že jsme připravovaly představení a chtěly zkoušet na Lobnoje mesto. Daly jsme jim falešná jména. Vlastně to byla skutečná jména, jen ne naše: našly jsme si je v rejstříku dopravních

přestupků, vyhledaly jsme jména lidí v našem věku a použily je jako svá vlastní. Falešná jména. Hotovo. Všem to prošlo. Až na mne.

„Jste si vědoma, že máte nastoupit k výkonu trestu?“

„Co?“

„Jakže se jmenujete?“

„Máša.“ Musela jsem kápnout božskou. Policie tak získala kopii mého pasu. A moji skutečnou adresu.

NENASTOUPENÝ TREST

Problémy s policií jsem ještě nikdy neměla. Nikdy se mi to nestalo. Nebyla jsem revolucionář.

Neslyšeli nás zpívat „Putin se podělal“. Plakát, který se nám nepovedlo zapálit, vzali s námi na stanici jako důkaz.

„Když je to teda divadlo, co s tím má co dělat Kaddáfí?“ ptal se policista.
„No, prostě nám to přišlo vtipný, tak jsme si to vytiskly.“

VYTISKLY JSME SI KADDÁFÍHO

Policajti skočili i na tohle. Popíjely jsme kávu z automatu, snažily se zahřát a chichotaly se. Hlavně si nesměli nechat kytaru – neměly jsme peníze na novou.

„Holky pitomý, musíte být zmrzlý na kost,“ řekl strážmistr, když jsme ve sněhové smršti lezly dolů ze zledovatělé kamenné zdi na Lobnoje mesto. -24 °C, vlhkost vzduchu 85 %.

Stojíme na kamenné zdi a zdá se, že musíme každou chvíli spadnout. Na výšku má asi tři metry; ale o výšku ani tak nejde. Nemůžeme si dovolit spadnout, protože druhý pokus už nedostaneme.

My, Pussy Riot, jsme přišly na náměstí, protože jsme snily o jiných dějinách. Protože jsme netoužily po dějinách, ve kterých se z prezidenta

stal císař. Bylo nám špatně ze lži. Bylo nám špatně z neměnných, bezútešných lží vysílaných televizí, nekonečných, nepodložených příslibů šťastného života.

DLOUHÝ A ŠŤASTNÝ ŽIVOT

Při vzpouře jde vždy o krásu. Proto jsem se taky zapojila. Ve škole jsem měla sen, že budu dělat graffiti a cvičila jsem se v tom ve svém školním sešitě. Když si člověk píše školní cvičení z jedné strany a z druhé strany si kreslí, dříve nebo později se musí uprostřed potkat jedno s druhým.

A vedle poznámek z dějepisu se objeví graffiti.

Čímž se dějiny docela změní.

2. CHRÁM PUSSY RIOT

MOSKEVSKÝ PATRIARCHÁT

Oba jsou bývalí agenti tajné služby, a proto se navzájem milují. „Velevážený Vladimire Vladimiroviči...“

„Děkuji, Vaše Svatosti.“

Putin, bývalý agent KGB „Michalyč“, a patriarcha vší Rusi, bývalý agent KGB „Michajlov“, spolu sedí po Vánocích v křeslech. Ústava stanovuje, že Rusko je sekulární stát, což znamená, že církve a stát jsou dvě oddělené entity, vzájemně si nezasahují do svých záležitostí.

Tihle dva by však spolu raději ruskou ústavu neprobírali.

„Jako patriarcha nemohu mlčet a musím jednoznačně vyzdvihnout podíl, jakým jste osobně, Vladimire Vladimiroviči, přispěl k nápravě pokřiveného směřování našich dějin.“

DRUHÝ PŘÍCHOD MESIÁŠE, TŘETÍ VOLEBNÍ OBDOBÍ

Putin se připravuje na své třetí volební období. Patriarcha odplouvá na lodi v ceně 680 000 dolarů, zatímco dobrovolníci sbírají dřevo na topení pro válečné vysloužilce.

„Jednou jste řekl, že se dřete pro tuto zemi jako otrok, avšak práce otroka není nijak výjimečně přínosná, zato vaše snažení mělo neuvěřitelné výsledky.“

Mocenské instituce, vládnoucí strana i církve jsou služebníky carovými. V Rusku nelze uspět, pokud člověk není vpleten do tohoto systému.

Hodnoty se ale dají změnit, dá se změnit systém.

ZMĚŇ SYSTÉM

Kuchyně, ve které jsme se sešly po akci na Rudém náměstí, se stala naším hlavním stanem. Adresu jsme nikdy neřekly do telefonu, protože naše telefony odposlouchávali policisté z Útvaru pro boj s extremismem.

Jedly jsme, co nám nebesa seslala, což byly většinou těstoviny.

Setkání patriarchy s Putinem ukázalo, že patriarcha hodlá církve použít, aby podpořil prezidenta v jakékoli roli, kterou na sebe vezme. Rozhodl se dát církve Putinovi k dispozici, položit mu ji k nohám. Udělat z Putina poloboha, ne pouhého státního úředníka. Jeho Svatost opěvovala posledních dvanáct let Putinovy vlády jako „div Boží“.

Patriarcha poděkoval Putinovi za „hluboké vzájemné porozumění v otázce duchovního rozvoje, etiky, kultury, vzdělání a v dalších oblastech důležitých pro život v našem státu“. Pak odešel, aby se nechal vyfotografovat ve svém kostele s olympijskou reprezentací.

V témže duchu začaly Putinovské elity předvádět svoji zbožnost. Chodíte do kostela? Až tam budete, měli byste se vyfotit. Zbožnost zazářila